

2. Offic. *Commode dixit quicumque dixit: Pecuniam quis habet, non reddidisse: & qui reddiderit, non habere. Gratiam autem & qui retulerit habere, & qui habeat retulisse.*

Auson. in heroum epitaph.

Infelix Dido nulli bene nupta marito,

Hoc perunte fugis, hoc fugiente peris.

Huc pertinet & illud D. Justi Jonæ, quod cum Haffnia capite truncandus esset, ante mortem, Bucholzero teste *Ind. Chronic. p. 631.* recitavit:

Quid juvat innumeros scire atque evolvere casus,

Si faciendus fugis, si fugienda facis?

Sic nostri Germani de Theologo Politico, *Er ist ein Politischer Theologus, und Theologischer Politicus.* Sic Theologi de *φιλανθρωπία Dei*, *O der barmherzigen Leutseligkeit, und der leutseligen Barmherzigkeit.*

CAPUT XXIII.

PARONOMASIA

est, cum dictiones significationibus diversæ, syllaba tamen aliqua inter se conveniunt. *Dicitur Latine Agnominatio, ut: Omnis amans amens. Omnis honos onus. Si non habes æs, miser es, & pingua non es. Non in aula natus est, sed in caula.*

(Dicitur *παρονομασία* a *παρά* ad & *ὄνομα* nomen, *adnominatio*, a *παρονομάζειν* agnominare, vel ad nomen alludere, quia habet parvam immutationem, ut *Cicer.* ait 2. de Orat. Mutatur enim in hac figura una vel altera syllaba in medio vel in principio syllabæ, ut *amans amens, honos onus, æs, id est pecunia, Metonym. miser es, id est, existis, es, id est, edis. Caula, aula.*)

1. Paronomasiæ subjiciuntur *Antanacclasis* & *Ploce* sive *copulatio*.

2. *ANTANACLASIS* est, cum idem verbum nonnihil mutatum, aut mutata signi-

ficatione reperitur, ut CIC. 4. ad Heren. *Fucundum est amari, si curetur, ne quid insit amari. Veniam ad vos, si mihi Senatus det Veniam.*

(Hic 1. amari est infinitivus passivi amor. 2. est genitivus nominis amorum & 1. veniam est verbum. 2. veniam accusat. nominis venia. Sic Cicero lib. 3. de Offic. de Scipione dicit: *Nunquam minus fuit otiosus, quam cum otiosus.* Ubi *otiosus* priori loco de animo, posteriori de corpore intelligi debet. Idem ad Heren. c. 4. Hic tametsi videretur honoris cupidus, *tamen non tantum curiam diligit, quantum Curiam* (meretricem sic dictam.)

4. PLOCE est, cum idem verbum bis positum prius personam, posterius mores aut qualitatem personæ convenientem significat, ut Rom. 9. *Non omnes, qui sunt ex Israel, Fidei sunt Israëlites confites.* Jesus est vere Jesus (Salvator.) Germani sunt Germani (sinceri, candidi, γνήσιοι, fratres, quasi ex eodem germine orti) Ludovicus, Hassiæ Landgravius, est vere Ludovicus, (id est, humanus, comis, Leutwieg,) Sic dicimus: *Homo horis matutinis vere est homo. Consul hic vere est Consul.*

(Paræmion huc etiam quidam referunt, cum scilicet *multæ dictiones continuæ ab eadem litera incipiunt, ut: Non Potui Plane Plura Paucis Proloqui, Plaut. Caesar Cave Credas, Cave ignoscas. Cic. pro Ligar. Sic Petrus Paganus Poes. Academ. Marpurg. Professor Ischedula valvis Collegii affixa absentiam a lectione hoc paræmio excusavit. Petrus Paganus Poes. Professor Publicus Propter Pocula Praelegere Prohibetur.* Huc pertinent versus Carolo Calvo Imper. dedicati, *Carmina Clarifona Calvis Cantate Camænis, &c.* item totum Poema Porcii, in quo omnes dictiones a lit. P. incipiunt. At cum nulla sit in vocibus agnominatio, Paronomasiæ etiam annumerari non potest. Referunt etiam huc nonnulli Παράχρησις, quæ est, cum una pluresve

F. i. e. fidei Israëlitis confites. syl.

yllabz ejus dictione
pro intervallo pot
Plaut. in Asin. A

Hic pone, hic g

Toll. O fortuna
(Ut pulcherrime
prem distinctus equi
bimus.)

1. Cum imm
syllabz vocis.

Ut Cic. lib. 4. a

Hinc avium du*

Plaut. in Amph

portet & malum e

6 male esse occupe

2. Cum im

demque vocis:

Vide superius.

3. Cum im

in illo CIC. 1.

Judices illos

1. Catil. Quid

existis cogitans.)

Idem pro Ro

cognoscendi e

4. Cum lit

in Heaut.

Tibi erunt par

Apud Cic. 1.

exscriptorem san

Apud Aulor

ber. Huc re

ra est, qua ic

ma facie farue

gnoscitur, ut

apud Soph. in

syllabæ ejus dictionis quæ antecessit, vel continue vel exiguuo intervallo post repetuntur in alia voce, Exempli grat. *Plaut. in Asin. Act. 3. Scen. 3.*

Hic pone, hic istam crumenam colloca in collo plane.

Tull. O fortunatam matam me consule Romam.

(Ut pulcherrimæ huic figuræ major lux affulgeat, septem distinctos ejus modos & formulas distincte considerabimus.)

1. Cum immutatur quantitas, sive literæ sive syllabæ vocis.

Ut *Cic. lib. 4. ad Herenn.*

Hunc avium dulcedo ducit in avium.

Plaut. in Amphitr. Act. 2. Sc. 2. Enixa vero prægnanti oportet & malum & malum dari, ut quod obrodas sit, animo se male esse occæperis.

2. Cum immutatur significatio unius ejusdemque vocis: quæ forma vocatur Antanaclassis. *Vide superius.*

3. Cum immutatur litera una vel plures, ut in illo *Cic. 1. ad Attic. ep. 2.*

Judices illos magis fames, quam fama commovit. Idem 1. Catil. Quid de hujus urbis atque adeo orbis terrarum exitio cogitans.

Idem pro Rosc. Non modo ignoscendi ratio, sed etiam cognoscendi consuetudo de foro sublata est.

4. Cum literæ adjiciuntur, ut apud **TERENT.** in *Heaut.*

Tibi erunt parata verba, huic homini verbera.

Apud Cic. 1. de Finib. Forerum scriptorem opinor, verum exscriptorem tamen ut legendus sit.

Apud Auson. Idyll. 4. Posses ornatus, posses oneratus haberi. Huc refertur etiam a nonnullis ὀξύμωρον, quæ figura est, qua idem negatur de semetipso, unde fit, ut prima facie fatue dictum videatur, quod postea acute dictum cognoscitur, ut in Epitaphio Plauti dicuntur numeri innumeri apud Soph. in *Electr.* *μεινεται δὲ ὑπ' ἡδονῆς κεντρὰ ἀμύτῳ.*

Fuerit prae voluptate mater non-mater, apud eundem in Ajace εχθρῶν δῶρα ἄδωρα *Hostium dona non-dona. Sic apud Græcos occurrunt, γάμου ἀγαμου, παρθένης ἀπαρθένης, πόλεμου, ἀπόλεμος, κόσμος, ἄκοσμος, χάρις ἀχαρις. Etsi vero admittantur exempla hæc ὀξύμωρα referri ad paronomasiam posse, alia tamen sunt, quæ referri eo minime possunt, qualia sunt v. g. apud Catull*

Nec quicquam tacitum cubile clamat. Apud eund.

Quæ dulcem curis miscet amaritiam.

Quo sensu amor apud Platonem dicitur γλυκύπικρον. Rectius igitur fortasse fieret, si ὀξύμωρον peculiaris figura constitueretur.

X 5. Cum literæ detrahuntur, ut: *apud TERTENT. in Eunuchō Act. 2. Scen. 2. Video sentum, squalidum, ægnum, pannis, annisque obfitum, & apud ÆSCHIN. contra Demosthen. & γὰρ τὸν τρόπον, ἀλλὰ τὸν τόπον μετήλλαξε, Non mores, sed locum mutavit.*

X 6. Cum literæ transponuntur, ut: *CIC. I. ad Attic. Consul ipse magis parvo animo & pravo, facie magis quam facetiis ridiculus. Huc pertinent quidam Anagrammatismi.*

Ἀρετὴ, ἐρατὴ, λόγος, ὄχλος, ἄτλας, τάλαν.

Y 7. Cum vox dividitur, ut in illo vulgato Anonymi:

Quid facies, facies Veneris cum veneris ante.

Ne sed eas sed eas, ne pereas per eas.

Exempla promiscua alia.

Rom. II. v. 6. Si ex operibus, tum gratia non amplius est gratia, id est, gratuitas; opus non est opus, id est, meritotium.

Phil.

Phil. 3. v. 2. *Pseudo-Apostoli docentes circumcisionem faciunt concisionem, id est, Ecclesiam falso dogmate conscindunt, & multos a Christo & Ecclesia praevidunt.*

Prov. 18. v. 8. *Verba delatoris sunt verbera.*

Amos 5. v. 5. *Bethel fiet Bethaven, id est, domus Deo vertatur in domum sceleris.*

2. Theff. 3. v. 11. *Μηδὲν ἐργαζομένους ἀλλὰ περιεργαζομένους, non laborantes, sed curiosa & inutilia agentes.*

Rom. 2. v. 15. *Cogitationibus in se accusantibus, aut etiam excusantibus.*

Herod. 1. 1. *Παθήματα μαθήματα. Quae nocent, docent.*

Antisth. *Εἰς κόρακας ἢ εἰς κόλακας ἐμπέσειν κρείττον εἶναι, hoc est, Satius est in corvos quam assentatores incidere.* Diogen. lib. 6.

Aug. *Epist. 6. ex hac vita quosdam nostros migrantes non amissimus sed praemisimus.*

Major est Dei misericordia, quam omnium hominum miseria. Tribuitur vulgo eidem August.

Epitaphium Probi Imperatoris: Hic PROBUS IMPERATOR VERE PROBUS SITUS EST.

Aug. *Tract. 7. in Job. Dominus noster Jesus Christus volens superbiorum frangere cervices, non quaesivit per oratorem piscatorem, sed de piscatore lucratus est imperatorem Magnus Cyprianus orator, sed prius Petrus Piscator, per quem postea crederet non solum orator, sed & Imperator. Ubi est & Epistrophe, Epanodos & Polyptoton.*

Seneca *in Troad. Act. 2. O rumide rerum cum secundarum status extollit animos: timide cum increpuit metus.*

Cic. *Catil. 1. Ut non emissus ex urbe, sed immissus in urbem esse videatur.*

De Arusp. resp. *Dies illi festi pene funesti.*

Ibid. *Non modo vincere sed & vincire oportet.*

In Verr. 3. *Ut ad audiendum projectus, sic paratus ad audiendum.*

Verr. 1. *Verres e vestigio ex homine tanquam Circao quosdam poculo factus est verres, id est, porcus.*

Verr. I. *Eum non facile non modo extra tectum, sed ne extra lectum quisquam videret.*

Plaut. in *Epid. Act. 1. Scen. 2. Is amicus est, qui in re dubia re iuvat, ubi re opus est.*

Lucan. I. v. 10. *O sacer & magnus vatium labor omnia fato Eripis.*

Mart. 4. *Epig. 20. Aut appone dapes Vars, vel aufere opes.*

Idem *lib. 1. ep. 99. Litigat & podagra Diodorus, Flacce, laborat.*

Sed nil patrono porrigit: hæc chiragra est.

Auson. *epig. 32. Orta salo, suscepta solo, patre edita cælo.*

Idem: *Æquanimus fiam, te iudice, sive legenda.*

Sive regenda putes carmina, quæ dedimus.

Ovid. *de pont. Vera facis sed sera meæ convicia culpa.*

Sabin *in Epigr. Laudat oratorem princeps ipsumque docere.*

Astra, sed astrologum sumere rationa iubet.

Sic dicitur per hanc figuram Tiberius Nero; Biberius Mero: quia ebrietati nimie indulgebat. Non Furius sed furiosus. Præceptor deceptor, Arator Orator, Prætor prædo. Correptor Corruptor. Roma rima. Ostium hostium. Artium partium. Ara hara. *Sunt Musæ multæ nostraque fama fames.*

CAPUT XXIV.

POLYPTOTON

est, cum voces ejusdem originis variis casibus inter se consonant. Latine dicitur casuum varietas, ut: *Omnes infirmi sumus, sed ille infirmior, qui suam considerare non valet infirmitatem.* GREG. I. 5. *Epist. 4.*

Littora littoribus contraria, fluctibus undas

Imprecor. arma armis, Æneid. 4.

(Poly-

(Polyptoton dicitur & hinc maxime alia figura hæc videtur. Maxime rationem habet.)

Per casus nominum, &

primo themata personarum, ter

adjectiva, verba suos, ut:

Manianus, Spe

OVID. lib. 3. edas, sed edas

QUINTIL. lib. 1. sed, ut vivam,

(Speñentem suum nomine ver

Luc. 9. v. 6. lem viventes)

Gal. 2. v. 19. legi me accusam

Rom. 1. v. 2. alium, masculi

Rom. 2. v. 2. Qui dicit non a

Rom. 4. v. 1. August. tra

nes in nomine. Magistri. Hieron. Ep

era, pudeat a